

SZOCIÁLPOLITIKAI MONITORING  
TANULMÁNYOK



# **SZOCIÁLPOLITIKAI MONITORING TANULMÁNYOK**

**AZ ALANYI JOGÚ ÁPOLÁSI DÍJ RENDSZERE  
ÉS AZ ELLÁTOTTI KÖR MAGYARORSZÁGON**

**RENDSZERES GYERMEKVÉDELMI KEDVEZMÉNYRE JOGOSULT  
GYERMEKEK, FIATAL FELNŐTTEK SZÁMÁNAK CSÖKKENÉSE  
MÖGÖTT HÚZÓDÓ OKOK VIZSGÁLATA**

**AZ ÖNKORMÁNYZATI SEGÉLYEZÉS ALAPVONÁSAI 2015-BEN**

Budapest, 2015

A kutatásokat a TÁRKI Zrt. végezte az Emberi Erőforrások Minisztériuma megbízásából az ÁROP 1.2.22-2013-2013-0001 azonosító jelű, „A jelenlegi szociális ellátórendszer folyamatainak átalakításához szükséges módszertanok kidolgozása” című kiemelt projekt keretén belül



**Az alanyi jogú ápolási díj rendszere és az ellátotti kör ma Magyarországon**

A tanulmányt készítette: Tátrai Annamária

Projektvezető: Gábos András és Szivós Péter

A projekt megvalósításában részt vett: Péceli Magdolna, Schnider Gergő

**A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek, fiatal felnőttek számának csökkenése mögött húzóó okok vizsgálata**

A tanulmányt készítette: Farkas Zsombor

Projektvezető: Gábos András és Szivós Péter

A projekt megvalósításában részt vett: Farkas Dalma, Giczey Péter, Kóródi Miklós, Lázár Irén, Lukács György, Tóbiás László

**Az önkormányzati segélyezés alapvonásai**

A tanulmányt készítette: Mózer Péter

Projektvezető: Gábos András és Szivós Péter

A projekt megvalósításában részt vett:  
Bényei Zoltán, Drahos Zsolt, Erdélyi Tamás, Farkas Xénia,  
Fehér Boróka, Kovács Ivett, Pataki Gergely, Török Gábor

# TARTALOM

ELŐSZÓ .....	9
Tátrai Annamária: AZ ALANYI JOGÚ ÁPOLÁSI DÍJ RENDSZERE ÉS AZ ELLÁTOTTI KÖR MA MAGYARORSZÁGON .....	11
1. Bevezetés .....	11
1.1. Az ápolási díj keretei 2015-ben Magyarországon. ....	11
1.1.1. Az ápolási díj igénylése, jogosultsági feltételek .....	12
1.1.2. Az ápolási díj formái. ....	13
1.2. A kutatási eszközök bemutatása. ....	14
1.3. Az ápolási díjban részesülők létszáma, területi megoszlása 2015-ben .....	15
2. Ápolási díjban részesülők társadalmi helyzete .....	20
2.1. Legfontosabb demográfiai jellemzők. ....	20
2.1.1. Az ápolást végző személy demográfiai jellemzői .....	20
2.1.2. Az ápolást végző személy demográfiai jellemzői. ....	22
2.2. Az ápolást végzők iskolai végzettsége, kompetenciái .....	24
2.3. Család- és háztartásszerkezet. ....	26
2.4. Munkaerő-piaci kapcsolódás .....	27
2.4.1. A háztartások munkaerő-piaci kapcsolódása .....	27
2.4.2. Az ellátottak ápolás előtti munkavégzése .....	28
2.4.3. Az ápolási díjban részesülők jelenlegi munkaerő-piaci kapcsolódása .....	28
2.4.4. Munka és ápolás konfliktusa .....	29
2.4.5. Munkaerő-piaci tervek, vágyak és lehetőségek .....	29
2.5. Jövedelmi helyzet és anyagi depriváció .....	31
2.5.1. Egyéni jövedelem nagysága .....	32
2.5.2. A háztartások jövedelmi helyzete. ....	33
2.5.3. Anyagi depriváció. ....	35
3. Az ápolási tevékenység .....	36
3.1. Az ápolást végző személy egészségi állapota. ....	37
3.2. Az ápolást végző személyek képességei és akadályozottsága .....	38
3.3. Ápolási szükséglet .....	39
3.4. Intézményi szolgáltatások igénybevétele. ....	41
4. Az ápolási díj igénybevétele .....	43
4.1. Az egyes jogcímek igénybe vevői közötti különbségek .....	44
4.2. az ápolási díj mint szociális menedék? .....	46
5. Összegzés .....	48
6. Források .....	48
6.1. Felhasznált adatbázisok. ....	49
6.2. Egyéb felhasznált források .....	49

Farkas Zsombor: RENDSZERES GYERMEKVÉDELMI KEDVEZMÉNYRE JOGOSULT  
GYERMEKEK, FIATAL FELNŐTTEK SZÁMÁNAK CSÖKKENÉSE MÖGÖTT

HÚZÓDÓ OKOK VIZSGÁLATA . . . . .	51
1. A kutatás célja és módszerei . . . . .	51
2. Előzmények, szabályozás és kormányzati szándékok . . . . .	51
2.1 Rendszeres gyermekvédelmi támogatás (1997-2005) . . . . .	51
2.2 A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény bevezetése és szabályozásának főbb változásai . . . . .	53
2.3 Kormányzati szándékok 2010 után . . . . .	54
3. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők jellemzői, számuk csökkenésének alakulása és lehetséges okai 2010-2014 között . . . . .	55
3.1. Röviden a hosszú távú tendenciáról (2006-2014) . . . . .	55
3.2. A kedvezményben részesülők számának csökkenése, a csökkenés mértéke . . . . .	56
3.3. A támogatást kérők és az elutasítottak száma, az elutasítási arány változása . . . . .	57
3.4. A 0-24 éves népesség és a kedvezményben részesülők korcsoportjai . . . . .	58
3.4.1. A 0-24 éves népesség számának változása . . . . .	58
3.4.2. A kedvezményben részesülők számának és arányának változása korcsoportok szerint . . . . .	59
3.5. A kedvezményben részesülő családok jellemzői . . . . .	62
3.5.1. Támogatott családok a gyerekek száma szerint . . . . .	62
3.5.2. Egyszülős családok . . . . .	64
4. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők számának és az „érintett” családok jövedelmi helyzetének alakulása . . . . .	65
4.1. A kedvezményben részesülők jellemzői jövedelmi kategóriák szerint . . . . .	65
4.2. A gyerekek és fiatalok szegénysége, a gyerekes háztartások jövedelmi helyzetének és a kedvezmény jogosultsági határának alakulása . . . . .	66
4.2.1. A szegénységben élő gyerekek és fiatalok számának változása, 2010-2013 . . . . .	66
4.2.2. A kedvezmény jogosultsági határa és az „érintett” családok jövedelmi helyzete . . . . .	68
4.2.3. A „potenciálisan jogosult” és a küszöb közelében lévő gyerekes háztartások jellemzői és jövedelmi helyzete, 2010-2013 . . . . .	70
4.2.4. A kedvezményre jogosultak számának becslése különböző jogosultsági küszöbök esetén . . . . .	74
5. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény területi jellemzői és a támogatotti létszám csökkenésének lehetséges okai . . . . .	75
5.1. A kedvezményben részesülők jellemzői megyei szinten . . . . .	75
5.1.1. A támogatottak aránya és a munkanélküliségi ráta alakulása a megyékben . . . . .	76
5.1.2. A népességcsökkenés és a támogatotti létszám visszaesésének összefüggései a megyei adatok alapján . . . . .	77

5.2. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény területi meghatározottsága kistérségi szinten .....	79
5.2.1. A kedvezményben részesülők jellemzői a kistérségek fejlettsége szerint .....	79
5.2.2. A 0-18 éves népesség és a kedvezményben részesülők számának alakulása kistérségi szinten.....	80
6. Összegzés .....	81
7. Források .....	84
 Mózer Péter: AZ ÖNKORMÁNYZATI SEGÉLYEZÉS ALAPVONÁSAI 2015-BEN .....	87
 1. Bevezetés .....	87
2. A mintakeret kialakítása és a mintavétel.....	89
3. Az önkormányzati rendeletek elemzése.....	92
3.1. A segélyezés céljai.....	93
3.2. Az önkormányzati rendeletek általános jellemzői.....	94
3.3. A segélyhez jutás feltételei.....	100
3.4. Jogosultsági küszöbök, ellátások mértékei .....	103
4. Összegzés .....	105
5. Források .....	107